

“In emulation opposite to Heaven”: Kinship and Image as Metaphors of Imitation in *Paradise Lost*/ „Vetélkedvén bölcs kormányzatban még a Mennyei is” – Az imitáció metaforái John Milton elveszett Paradicsom című művében.

Bató Ágnes

Témavezetők: Zámbóné Kocic Larisa egyetemi adjunktus

Szőnyi György Endre egyetemi tanár

SZTE Irodalom-és Kultúratudományi Doktori Iskola, Angol nyelvű irodalmak és kultúrák program

2025

Magyar nyelvű összefoglaló

„Az imitáció metaforái” című disszertációmban az imitációt és a mimézist nem csak irodalomtudományi fogalomként, hanem társadalmi és pszichológiai jelenséggént is kezelem, és ezek reprezentációját vizsgálom John Milton 1667-ben megjelent eposzában. Az imitáció mintázatai tetten érhetőek egyrészt a keresztény teremtésmítoszban, az angyali lázadás dinamikájában, és az ember megkísértésében, másrészt pedig két alapvető metafora, az apa-fiú, azaz család fogalmában, és a kép metaforában.

A tanulmányomban először az eposz nyelvezetét és az akkomodáció fogalmát vizsgálom, ahogyan az *Elveszett paradicsom* a bukás utáni nyelv és képi világ eszközeivel megközelítőleg rekonstruálja az eredeti, isteni jelentést.

Az imitációt magát nehéz lenne definiálni, ehelyett Gabriel Tarde (1962) és René Girard (1978, 2001) filozófusok nyomán fogalmazom meg az imitáció, mint jelenség mintázatait, amelyek felfedezhetőek a keresztény teológiában csakúgy, mint a művészetfilozófiában. Ezeket a mintázatokat alkalmazva elemzem az *Elveszett Paradicsom* egyes epizódjait, ahol a hierarchia kialakulása, a rivalizálás és a fertőzés jelensége fellelhető.

Ezt követően a két fontos metaforára, az apa-fiú, illetve anyaság és testvériség fogalmára és a kép szerepére fókuszálva olvasom az eposzt. A kognitív metafora elméletének segítségével felvázolom mindazokat a jelentéseket, amelyeket a metaforák magukkal hoznak, majd ezeket állítom szembe az eposzban az Isten által teremtett jelentéssel. Az eposz poétikája az isteni gondviselés poétikája, ahol a jelentés teremtője Isten. Ennek kiemelkedő példája a mű teológiájával kapcsolatban Isten ígérete, amely szerint a Fiú Ádám fiaként fog uralkodni. Ezzel a metafora az Istennel való újra egyesülés, és az ember felemelésének eszközévé válik.